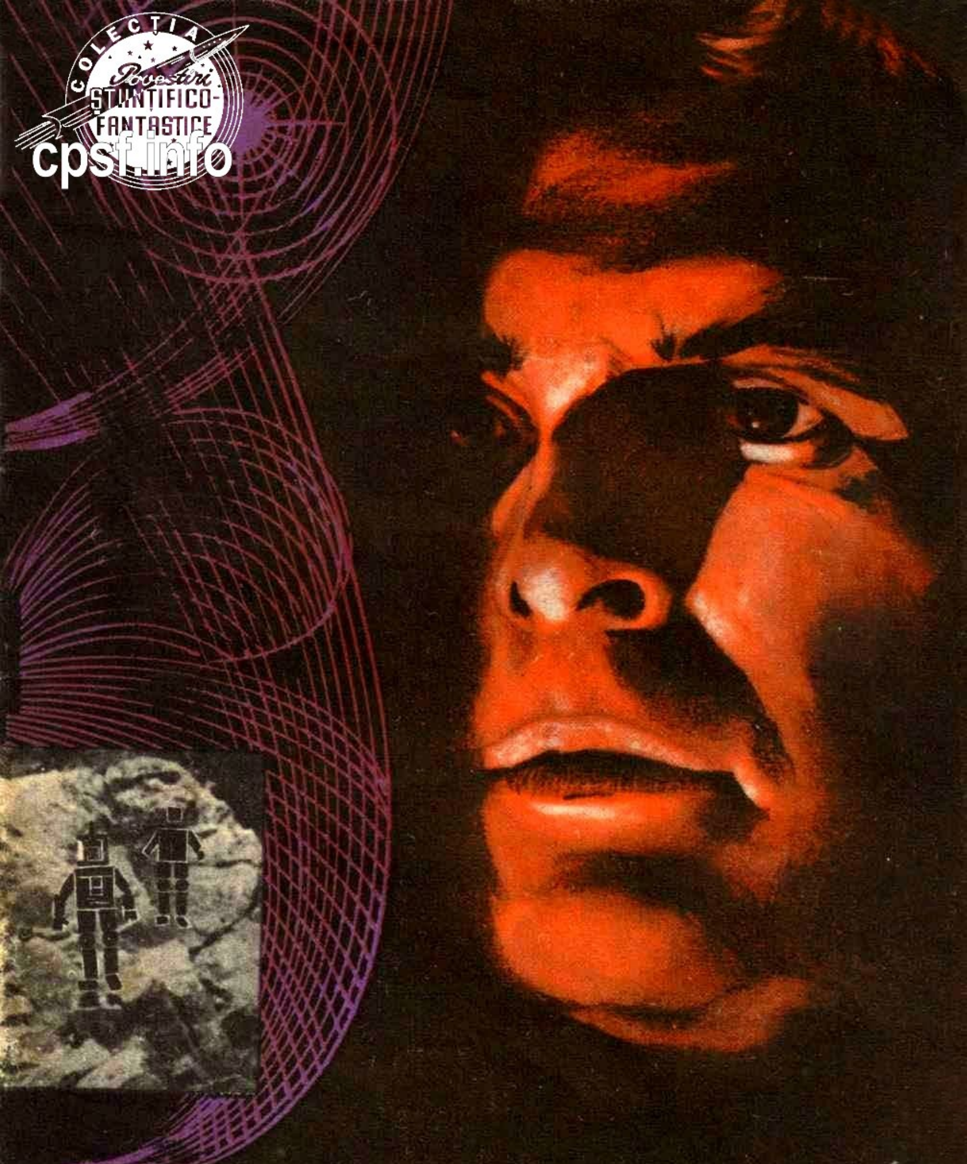


COLECȚIA POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

226

PREȚUL 1 LEU

G. ANANIA ȘI R. BĂRBULESCU

CAPTIV ÎN INIMA GALAXIEI

G. ANANIA – R. BĂRBULESCU

CAPTIV ÎN INIMA GALAXIEI

Coperta – desen: D. IONESCU

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"

EDITATĂ DE REVISTA „ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ"

Anul X — Nr. 226 — 15 aprilie 1964

G. ANANIA – R. BĂRBULESCU

CAPTIV ÎN INIMA GALAXIEI

„...oamenii nici nu trăiesc și nici nu mor în zadar".

H. G. WELLS

1. Singurătatea

Automatul de tradus bîzîi îndelung, nehotărît parcă. Razele soarelui străin pătrunseseră prin hublouri, așternînd pete largi, albăstrii, pe pereții cabinei. Oamenii așezați în semicerc așteptau cu încordare povestirea. Și, în sfîrșit, glasul vibrant al povestitorului izgoni liniștea:

„— Tot Universul nu este
Decît joc de mari curcubeie,
În scripetul lumii celeste
Eu sînt așezat pe-o scînteie"[1]

Iată, chiar din primul moment mi-am trădat o slăbiciune! Mai am și altele, însă pasiunea pentru versuri s-a grăbit să iasă prima la iveală. De fapt, altceva aș fi vrut să vă spun. Dar ce să fac? Amintirile mă năpădesc toate odată, care mai de care mai lingușitoare, ademenindu-mă în hîrjoneala lor.

De unde să încep? Încă nu știu. E adevărat, „eu sînt așezat pe-o scînteie". E planetoidul „Aurel Vlaicu", un mic corp ceresc, rătăcit aici, în centrul Galaxiei. Cînd am ajuns pe el...

Nu, dacă încep așa, povestea mea va fi lungă și plictisitoare. Trebuie să găsesc un fapt important. Da... Mă aflam în fața unui tablou de comandă, ca să conectez o instalație la circuitul de alimentare. Dar nu aveam curajul s-o fac. Totul ar fi fost simplu: o singură manetă albă trebuia deplasată înainte. Dar o teamă neînțeleasă îmi paralizase mișcările. Atunci am privit în jos, prin podeaua transparentă. Încăperea, mai mult o cabină redusă ca dimensiuni, era fixată pe platforma unei antene înalte de 10 km. Lumina stridentă a

---

[1] G. Călinescu: „Lauda materiei", în volumul „Lauda lucrurilor".

unui far galactic cădea din plin pe aripile largi, concave ale antenei. Mai încolo domnea întunericul. Jos, foarte departe, se zărea, ca un abur verzui, suprafața planetoidului. Mi-a venit să zîmbesc. În cabina mea cu pereți străvezii stăteam parcă între aripile unei păsări fantastice și zburam.

Într-adevăr, aș fi putut zbura, măcar cu privirile și nu numai în jurul planetoidului... Veți afla mai departe cum... Ar fi fost de ajuns să întind mîna și să apăs maneta albă. Aș fi văzut sori și planete, aș fi pătruns în locuri inaccesibile celor mai perfecționate astronave.

Dar brațul îmi stătea încă inert, cu degetele crispate, pe fotoliu. „Bătrîn neputincios! — am murmurat. Aștepți clipa asta de-o viață întreagă. Acum ești ca Ariel, în pragul eliberării. Nu auzi nici o voce care să-ți spună ca în piesa lui Shakespeare:

«Întoarce-te la lumile de sus.
Drum bun, ești liber»[1]?

Poți porni spre lumile tale de vis. De ce n-ai curajul? Roboții tăi, Cemis și Into, rîd cu siguranță de tine."

Am tras cu coada ochiului în jur. Nu, roboții nu se aflau în încăpere. Norocul meu, altfel cine știe la cîte ironii m-ar fi supus. Dacă aparatul avea să funcționeze, în cîteva clipe după conectare aș fi revăzut Pămîntul. Planeta pe care m-am născut se numește Pămînt. Un bulgăre rotund, puțin turtit, îmbrăcat într-o mantie albastră; se află tocmai la marginea Galaxiei. Dar va funcționa aparatul?

Nu semănam cu nici un Ariel. Eram mai degrabă un prizonier înlănțuit în întuneric, trăind doar cu lumina focului și a stelelor. Veți vedea însă că după zeci de ani am reușit să-mi rup cătușele. Atunci mi-am dorit mai presus de orice să revăd un crîmpei din bătrînul cer siniliu al Pămîntului. Să văd un revărsat de zi pe munte. Îmi făcusem de mult un program pentru această primă întîlnire cu planeta. Întîi o baie în apele de safir ale Mediteranei. Apoi o ascensiune pe Negoiul, înalta culme carpatină. Masa la un local din fastuoasa grădină ce înconjură Marea Neagră. Siesta la o partidă de pescuit pe țărmurile Pacificului.

Stai, nu te pripi! îmi șoptea glasul ascuns al îndoielii. Dacă ecranul aparatului rămîne întunecat, toate speranțele adunate cu grijă nu ți se vor nărui într-o clipă la picioarele uriașei antene? Am rămas un timp obosit, incapabil să gă-

[1] *W. Shakespeare*: „Furtuna", actul V *(n.a.)*.

sesc răspuns acestei întrebări. Ochii mei căutau ceva pe ecran. Dar ecranul rămînea negru și mort. Atunci au năvălit amintirile, prinzînd contururi tot mai precise. Și m-au învăluit, m-au furat din prezent.

„Păianjenul visării parc-ar sui cu frică
Și ar călca pe firul nădejdilor întins,
Care-și destramă vîrful, pe cît i se ridică
Un căpătîi în haos, de-o stea de unde-i prins" [1].

Da, i-am răspuns îndoielii, pot trece prin înfrîngere. Voi renaște din ea mai puternic, de zece ori, de o sută de ori, pînă voi reuși. Reveriile mi le-a destrămat vocea lui Cemis, care-mi striga la ureche:

— Dan, e tîrziu! Te-așteaptă cina. Întîi o masă bună, pe urmă la culcare. Trebuie să amînl experiența pentru mîine.

— Vreau să mă lăsați în pace! am bîiguit ca după un somn lung (poate chiar ațipisem).

— După ce mănînci! interveni și Into, apucîndu-mă de braț.

— Sînteți brutali și prozaici! le-am ripostat, însă fără convingere. Cei doi izbucniră într-un hohot de rîs.

— Nu uita că prozaismul nostru ți-a ajutat să vezi lucrarea terminată!

Veselia lor tonifiantă mă dispuse. M-am lăsat dus, și în curînd liftul pneumatic ne cobora prin pilonul antenei. Iar peste cîteva minute am fost acasă, sub cupola din Marea Penumbră. Nicăieri pe planetoid nu mă simțeam atît de bine ca sub cupolă. Transparentă în întregime, sprijinită pe o duzină de nervuri metalice, protejată de un cîmp antimeteoritic și antiradiant, este locul unde viața se poate desfășura în cele mai bune condiții. Corpul ceresc are un soare fierbinte, care-i luminează doar jumătate din suprafață. Cealaltă jumătate, cufundată în întuneric, suportă grozavul frig cosmic. Undeva, la granița dintre veșnica zi și noaptea nesfîrșită, am ridicat, timp de cîteva luni, cupola. Aici avem aer, soare, chiar o oarecare vegetație, care-mi amintește mereu de Pămînt. Locul se află departe de celelalte construcții ridicate în emisfera întunecată.

În seara aceea am mîncat într-o tăcere îndărătnică. Into și Cemis au mai sporovăit un timp, apoi m-au condus la vilă. „Vilă"! Cîteva camere și o baie. Ca să scap de cei doi, m-am prefăcut că mă culc. Dar nu-mi ardea să dorm. M-am plimbat o vreme sub cupolă. Am stat printre acantele albe, pe malul

[1] T. Arghezi: „Cînd s-ar opri secunda", în volumul „Versuri", 1959.

pîrîiaşului. Izvorul fusese ideea mea. E drept că ne-a luat multe săptămîni de muncă, dar era necesar întregului peisaj. Da, peisaj, fiindcă dincolo de bolovanii verzi şi roşii printre care curge apa se mai află două coline cu arbuşti pitici.

Şi-aşa... Pîrîul susura la picioarele mele. Înserarea molcomă — aici este o seară continuă — m-a îndemnat ca întotdeauna la meditaţie. Aducerile-aminte revenîră iar, insistente, ca şi timpul. Numai că timpul avea pentru mine alt înţeles. Mi-e greu să vă explic, poate vi s-ar părea absurd, dar am impresia că de atunci, de cînd am venit pe planetoid, şi pînă acum, cînd vă povestesc toate acestea, a trecut la fel de puţină vreme ca de ieri pînă azi. De aceea, nu ştiu şi nici nu mă preocupă cînd s-a petrecut fiecare eveniment. Toate au rămas în memoria mea şi-n sufletul meu la fel de vii şi impresionante ca-n prima clipă.

De pildă, amintirile despre Pămînt... Mai întîi îmi vine în minte examenul de absolvire a Institutului de galactonautică, secţia automatică. Trecusem cu succes examenele preliminare. Urma proba cea mai grea: automatica. Aici fiecare dintre candidaţi trebuia să prezinte cîte un robot construit de el după o concepţie originală şi destinat anumitor ramuri de activitate. Era hazliu să vezi în faţa comisiei tot soiul de maşini, cu înfăţişări dintre cele mai ciudate, mişunînd de colo-colo ca nişte gîndaci. Dar la apariţia mea toată mişcarea se întrerupse. Aduceam un automat masiv, conceput pentru explorări cosmice speciale, care era în stare să facă o mie de lucruri: să ţopăie ca un greiere, să se descurce în neurocibernetică, să facă pe submarinul, să întreacă pe cel mai bun alpinist, să traducă din zece limbi în alte zece, în sfîrşit, se pare că nu cunoştea limite. Am luat cu el nota maximă.

...Alte imagini parcă îmi alunecă prin faţa ochilor. O noapte de iunie, încremenită sub argintul lunii, sfărîmată de ţîrîitul greierilor. Chipul unei fete dragi, adormită pe umărul meu. Îi cuprinsesem mijlocul şi vedeam cum îi curg raze de lună prin păr, cum îi tremură în gene. O chema Ela şi ne căsătorisem abia de trei săptămîni. Iar a doua zi trebuia să plece. S-a răsucit deodată, îngropîndu-se în pieptul meu şi a şoptit prin vis, ameţită de bucurie: „Dănuţ!" I-am murmurat la ureche gînduri şi versuri, ca într-o beţie a fericirii, mîngîind-o cu răsuflarea. A plecat într-o expediţie suboceanică de numai cîteva ore şi nu s-a mai întors.

După aceea? Da, după aceea au urmat Cemis şi Into. Parcă-i văd. Cemis blond, celălalt brunet; certăreţi, nevoie mare şi prieteni nedespărţiţi. S-au năpustit într-o zi peste mine:

— Am auzit de dumneata. Și noi avem o idee grandioasă și o mare nevoie de colaborarea dumitale.

Ne-am plimbat toată ziua pe plaja Mării Negre, soarele ne-a ars îngrozitor, Cemis și Into s-au certat de patru ori, iar eu le-am acceptat propunerea. Pe scurt, era vorba de experimentarea unui aparat. El trebuia construit pe un corp din centrul Galaxiei, fiindcă numai acolo existau condițiile necesare funcționării lui. Vă voi spune mai tîrziu ce urmăream cu el. Și roboții mei aveau să efectueze construcția.

Am pornit spre centrul galactic pe bordul navei „Alcor", înzestrată cu motor gravific. Era o primă încercare de zbor cu viteze supraluminice.

— Nu te-ai culcat încă? Amintirile au fugit speriate.

— Poftim?

— Te întreb de ce nu dormi! mormăi Cemis.

Și eu care credeam că i-am păcălit și voi scăpa de ei! Ce să le spun? Auzeam din spate tropăitul sonor al lui Into.

— Mi s-a părut că aud semnale de alarmă. Cred că a venit după noi o rachetă de salvare.

— Minți, noi n-am auzit nimic!

— Minte! Nici eu n-am auzit! confirmă Into.

— Bine, să mergem la culcare! am cedat eu bătălia.

Mă apăsau sentimente și imagini tulburi. Parcă racheta voastră fuziformă cobora încet, într-un nor de gaze. Iar eu alergam către ea și strigam: „V-am așteptat să veniți! Toată viața v-am așteptat". Dar voi ați venit tîrziu, foarte tîrziu ați mai venit. Vă cunosc de mult V-am văzut. Uite, știu că sînteți nerăbdători să colindați planetoidul. Dar așteptați încă puțin să vă explic ce se află în fața voastră. Apoi puteți pleca. Să rămînă unul singur să-mi asculte povestea. Și nu uitați, în vila mea, pe birou, e un morman de filme și benzi. Să le aduceți pe astronavă. Sînt notele mele și observațiile științifice.

Vă cer puțină imaginație. Iată, gaze înghețate au acoperit cu granule verzui, ca o zăpadă, suprafața lui „Aurel Vlaicu". Așa era cînd am venit noi, un pustiu dezolant, fără piscurile ascuțite ale complexelor energetice, fără cupolele observatorului astronomic. Și nu era nici urmă de viață. Numai liniștea plutea pretutindeni, chinuitoare, netulburată nici chiar de căderea vreunui meteorit.

Aici ne-a adus „Alcor", uriașa magnetonavă, care purta elemente ale viitorului aparat și 300 de roboți construiți de mine pe Pămînt. De acasă plecasem 50 de oameni. În timpul zborului, cîmpul magnetic propulsor s-a dereglat pe neaștep-

tate şi o parte din forţa lui a secţionat nava, nimicindu-i pe ceilalţi membri ai echipajului. Au pierit fără urmă, ca şi alţi eroi ai Cosmosului. Pe planetoid am reuşit astfel să coborîm numai Into, Cemis şi cu mine

După accident a trebuit să luăm o hotărîre : să ne întoarcem sau să continuăm expediţia ? E adevărat, rămăsesem doar noi trei, însă puteam rezolva sarcina asumată. Into şi Cemis erau creatorii marelui aparat, îl cunoşteau în cele mai mici detalii şi ar fi condus lucrările construirii lui. Eu programam roboţii, îi supravegheam şi le controlam munca. Aceşti roboţi aveau să suplinească absenţa tovarăşilor noştri. Lucrările ar fi durat de trei ori mai mult decît planificasem iniţial, totuşi puteau fi terminate. Aşa că am hotărît să ne continuăm drumul.

Planetoidul urma să fie ales în centrul Galaxiei, fiindcă pentru funcţionarea aparatului nostru este necesară o imensă cantitate de energie. Or, aici puteam folosi energia substanţei scurse din inima nebuloasei galactice sub formă de gaz stelar ionizat. După o serie de căutări, planetoidul a fost găsit. Da, vă aflaţi pe el ; e „Aurel Vlaicu". Şi acum, nerăbdătorii pot ieşi în incursiune. Vă rog încă o dată, nu uitaţi de notele mele.

Noi, cei rămaşi, să continuăm. „Alcor" nu se mai putea înapoia pe Pămînt, fiindcă avea să fie demontat pentru a servi la construcţie. Întoarcerea ne-o asigura o micronavă, pe care o luasem cu noi. Prima grijă după sosire ne-a fost să debarcăm micronava şi să-i clădim un adăpost contra eventualelor accidente. Roboţii l-au executat cu repeziciune, într-un loc ales departe de viitorul şantier. Abia după aceea am construit vila şi cupola, apoi am început săparea fundaţiilor pentru centrul siderurgic, uzina de aer şi centrala de transmutaţii atomice. Au trecut cîteva luni. Uzina de aer fusese terminată, cînd un eveniment neaşteptat ne-a întrerupt munca.

După timpul terestru, era seară. Nu ştiu de ce, dar mi-e greu să-mi amintesc aceste lucruri, chiar la trecerea a zeci de ani. Cine ar fi putut prevedea că în acele puţine secunde voi asista neputincios la o întîmplare dramatică ? Cemis şi Into lucrau la suprafaţă. Eu cu o grupă de automate consolidam fundaţiile. Deodată robotul de securitate al microrachetei dădu alarmă. Sunete specifice, dureros de ascuţite, ni se succedară în căşti. Am părăsit lucrul descumpănit, încercînd să ghicesc ce pericol ne ameninţa nava. Cemis, cu vocea lui de bas, mă anunţă :

— Pornim spre rachetă, Dan! Te aşteptăm acolo. Adu cîţiva roboţi de intervenţie!

Am făcut calea întoarsă. Am luat cinci maşini şi m-am grăbit din răsputeri spre locul semnalelor. Dar prietenii mei mă depăşiseră. Le vedeam siluetele departe în penumbra orizontului. În scurt timp ajunseră la adăpostul rachetei şi au coborît înăuntru. În acelaşi moment, solul a început să se frămînte. Cutremurul puternic m-a făcut să cad. Am auzit prin casca lipită de pietre cîteva explozii înfundate. Cînd mă ridicam, dinspre locul unde se aflau prietenii mei a ţîşnit o limbă de foc, împrăştiind o lumină sîngerie. Focul a crescut instantaneu, a început să împrăştie gaze, care fluierau strident, şi iată că din centrul erupţiei a apărut o bulă uriaşă de materie incandescentă. Cîtva timp pluti nehotărîtă printre flăcări, apoi o nouă răbufnire extrem de puternică a gazelor a ridicat-o brusc şi a azvîrlit-o spre înălţimi. Zece-cincisprezece secunde au trecut pînă cînd bula să cadă înapoi. O ploaie de stropi galben-roşcaţi au sărit în toate părţile M-am apropiat cît mi-au permis căldura şi emanaţia de gaze, care avea loc cu puterea unei furtuni. Un crater concav se deschidea ca o rană în terenul planetoidului, clocotind neîntrerupt. Priveam îndelung, insistent, chinuindu-mă să înţeleg, să-mi silesc conştiinţa să admită existenţa nenorocirii. Nu mai era nici o îndoială. Prietenii mei, singurii oameni de lîngă mine, pieriseră, laolaltă cu adăpostul şi micronava. Rămăsesem singur.

Am pornit de cîteva ori spre vilă. Apoi m-am întors, mînat de o speranţă absurdă. Pe marginea craterului, speranţa se spulbera. Şi iarăşi o luam de la capăt. Nu, totul era adevărat. Rămăsesem singur.

Amintirile zilelor următoare îmi sînt foarte vagi. N-aveam curajul să analizez la rece situaţia. Durerea continuă îmi adusese o oboseală bolnăvicioasă. O vreme mi-a fost indiferent ce mă înconjura, pînă şi mîncarea. Dormeam mult, agitat, mă mistuia o foame sălbatică. Apelurile insistente ale diferitelor grupe de roboţi încetau unul după altul. Nefiind reprogramaţi, roboţii nu ştiau cum să continue munca. Iar în mine continua să-şi facă loc mereu mai mult, ca o apă tulbure, uleioasă, indiferenţa. După cîteva zile însă, ceva mă smulse din apatie. Mă iritau încremenirea şi liniştea din jur. Ţineţi un om normal undeva unde nu există mişcare, nici sunete, nici lumină şi peste cîtva timp are să-şi piardă minţile. Fusesem obişnuit cu fremătătoarea prezenţă a vieţii şi muncii. Şi deodată ele dispăruseră. Aşteptam încordat un zgomot oarecare, încercam să percep o deplasare a obiectelor în spaţiu. Am în-

ceput să caut acel ceva al vieții cotidiene, obișnuite, care de obicei trece neobservat, dar care se dovedise a fi esențial. Ce era acel „ceva" ? În jur aveam întunericul, frigul cosmic, monotona suprafață verzuie, craterul concav, acum înghețat, penumbra, roboții inerți, mormanele de material de pe șantier, cerul fără capăt, stelele mari, nesclipitoare. Nu mă opream nicăieri și nici nu doream să ajung undeva. Am rătăcit în neștire, pînă cînd oboseala îmi oprea peregrinările.

La vilă, după o masă luată la întîmplare ațipeam. Coșmare lungi și complicate mă readuceau la viață epuizat. Mă obsedau moartea celor doi, cauzele care au provocat-o. A fost vreo nechibzuință din partea noastră ? Așa cum am constatat ulterior, într-o regiune a planetoidului există un sol poros, oarecum instabil. La intervale regulate, acolo se produc explozii specifice. Pricina lor sînt niște erupții de o intensitate colosală care au loc într-o stea învecinată și în urma cărora regiunea amintită e supusă unei ploi de radiații, concomitent cu o intensificare a cîmpului gravific. Sfere de materie topită se ridică împinse de gaze. Poate și datorită forței de atracție sporite. Și tocmai acolo noi ne adăpostisem racheta. E drept, craterele exploziilor anterioare erau acoperite de gaze înghețate, la suprafață nu exista nici un indiciu care să ne fi avertizat de pericol. Nu, nu noi eram vinovați. Dacă tot corpul expedițional ar fi ajuns pe „Aurel Vlaicu", poate că specialiștii ar fi detectat primejdia. Poate...

Mult mai grav era că nu mă mai puteam întoarce pe Pămînt. Motorul gravific al micronavei conținea o serie de piese prelucrate în uzinele terestre submarine, cu presiunea, magnetismul și elementele chimice existente numai acolo. Așa că orice încercare de a reconstrui nava pe planetoid era sortită dinainte eșecului. Nici să iau legătura cu Pămîntul nu puteam, deoarece, pentru mijloacele reduse la care ajunsesem, distanța pînă la planeta natală întrecea cu mult longevitatea unui om terestru. Adevărat că, dacă după o sută de ani n-aveam să ne întoarcem, semenii noștri aveau să ne caute. Dar căutările pot dura multe decenii, fiindcă planetoidul a fost ales aici, la „fața locului", deci cei de acasă nu știu unde se află.

Eram condamnat să-mi duc existența singur pînă la venirea salvatorilor și, în plus, amenințat mereu de exploziile periodice de pe planetoid. M-a cuprins deznădejdea. Noroc că uzina generatoare de aer funcționa automat, altfel cu siguranță pieream.

Au mai trecut cîteva zile. Mi-am amintit că, la plecare, pe galactodrom se afla un cosmonaut bătrîn. M-a strîns în brațe,

şi a zis : „Nu uita, succesul cere multe, multe eforturi. Printre acestea se numără şi unul mai puţin luat în seamă, dar foarte important : efortul de a-ţi învinge slăbiciunile". Am colindat de-a lungul şantierului. Nu pricepeam nimic din săpăturile aparent neregulate şi materialele răspîndite peste tot, pe zeci de kilometri. Fusesem inadmisibil de superficial. De cîte ori nu încercase Into să mă iniţieze în tainele de amănunt ale aparatului ! Eu de fiecare dată îl făceam să înceapă o nouă ceartă cu Cemis şi mă amuzam pe socoteala lor. Roboţii erau pentru mine totul. Şi acum rătăceam ca o furnică în acest univers complet necunoscut. M-a cuprins furia şi am alergat pînă nu m-au mai ţinut picioarele.

Şi iar au trecut zilele, şi tot aşa nu-mi găseam locul. Ce căutam în monotonia peisajului din jur ? Îmi era dor de viaţă şi de oameni. Mă închipuiam rătăcind pe străzile oraşelor, alături de femei şi bărbaţi. Am retrăit alături de Ela dragostea noastră îndepărtată. Ce oare n-am mai făcut ? Alergam prin încăperile vilei după benzi cu muzică. Am răscolit vrafuri de fotografii, am vizionat zeci de filme, totul cu o febrilitate mistuitoare. Trebuia să-mi găsesc o ocupaţie. Începui să desenez şi să sculptez. Mi-am descoperit talente nebănuite. Din bucăţi de litoplast am reprodus busturile lui Into şi Cemis. Şiruri de animale şi păsări începură să se îngrămădească peste tot. Dar nici asta nu ţinu mult, căci iar mă cuprinsese plictiseala. Am răsfoit planurile şi însemnările lăsate de prietenii mei. Şi mi-am amintit discuţia dintre ei din ajunul catastrofei.

— Vreo zece, doisprezece ani, şi gata ! spusese Into.

— Eroare ! Eroare grosolană ! Cel puţin 20, amice ! replicase Cemis. Crezi că te afli în condiţiile terestre ?

— Ba nu, rămîn la punctul meu de vedere. În maximum 12 ani terminăm construcţia aparatului. Dacă Into afirma ceva, apoi aşa trebuia să fie. Dar Cemis nu s-a lăsat : Urmară explicaţii furtunoase, încărcate de termeni tehnici. N-am înţeles decît un lucru : fusesem un novice închipuindu-mi că exodul nostru extraterestru va dura doar două decenii. O clipă m-am gîndit cît mi-ar fi luat mie continuarea construcţiilor. Am rîs; probabil că toată viaţa. Şi nici pînă la moarte nu le-aş fi terminat. Nu, mai bine să aştept salvarea. Acum distanţele nu mai înseamnă nimic pentru pămînteni. Expediţia trimisă de ei mă va găsi.

Totuşi timpul se lăsa greu învins. Mohorît, apăsat de tensiunea psihică, îmi căutam de lucru. Am completat la întîmplare cîteva fişe programatice pentru roboţi. Le introduceam în centrele lor de comandă şi aşa-i determinam să se mişte.

Ah, nu vă pot descrie patima cu care le urmăream reacţiile! I-am pus să facă lucruri dintre cele mai stupide: să joace şotron ori să se învîrtească în hore romîneşti. Şi mişcările lor rigide îmi dădeau senzaţia că sînt vii, deşi această „viaţă" se reducea doar la o gesticulaţie fără sens.

O dată am organizat un concurs sportiv, cu o singură probă: alergări. Pista, amenajată într-un coridor, măsura circa 200 m. Am ales roboţi de diferite specializări, pentru ca diferenţa de construcţie şi mărime să încurce rezultatele. Şi iată-mă arbitru şi unic spectator al acestei stranii competiţii. Prima probă, 100 m plat, a întrunit la start trei atleţi: Lid-10, Ko-4 şi pirpiriul de Riel-1, specializat în montarea microcentralelor. El a trecut primul linia de sosire, avantajat de greutatea redusă şi de o mai mare rapiditate.

Am ajuns din probă în probă la cursa de 5 000 m fond. Aici mi-a trăsnit ideea să particip şi eu. I-am ordonat lui Riel să arbitreze şi mi-am luat locul printre concurenţi. Turele se succedau cu repeziciune. Aveam ambiţia să conduc plutonul, dar de fiecare dată mă depăşea Org-5. Afurisitul, era mai sprinten ca mine! Mi-a trebuit un efort serios ca să mă detaşez de el. Am cîştigat şi succesul iluzoriu m-a ameţit. Într-o stare euforică, transpirat sub costumul de astronaut, i-am îmbrăţişat pe toţi componenţii lotului. Dar maşinile au rămas inerte. Numai Riel trecea de la un luminofor la altul, stingîndu-le pe rînd. Îi urmăream mişcările. Beţia activităţii fizice mă părăsea. Şi deodată mi-am dat seama de tragismul situaţiei mele. Căutasem în automate complexul vieţii de altă dată? Dar ce-mi puteau oferi ele? Acţiunile acestea necontrolate mă împingeau spre dezechilibru. Realitatea mi-a răscolit brutal conştiinţa, aducîndu-mi o deznădejde profundă. Am părăsit coridorul fără să văd pe unde calc. Ajuns la vilă, constatai că Riel mă urmase. L-am luat înăuntru, din dorinţa de a avea pe cineva alături.

2. Marea trecere

Acel „ceva" al vieţii cotidiene de pe Pămînt continua să mă preocupe. L-am pus pe Riel să construiască în faţa mea mici maşini electronice, un fel de jucării. Îi aduceam chiar eu materialele. Prezenţa lui îmi mai liniştea încordarea nervoasă; urmărindu-l mereu, uitam uneori că sînt singur. Îl ajutam la operaţiile mai dificile. Se încurca şi-l mustram ca pe un copil. El nu-mi putea răspunde. M-am hotărît să-l perfecţionez, ca să discut cu el şi totodată să-l programez să întrebe ceea ce nu ştia. Şi astfel, în scurt timp, a început să vorbească. Îmi

spunea „bună dimineața", mă invita la masă, se descurca binișor în domeniul vocabularului tehnic. De altfel, avea un program de autoperfecționare, așa că învăța mereu cîte ceva. Atmosfera deveni mai veselă în adăpostul nostru.

—Riel, ai grijă! Circuitul central s-a defectat.

El se apuca să controleze, mînuind atent aparatele.

— Din cauza semiconductorilor! îmi raporta. Izolația s-a alterat de umezeală. Îndată o refac.

Ce copil cuminte era Riel! Se mișca sprinten în jurul meu și, pentru prima dată, mă făcea să zîmbesc. Dar nici noua distracție nu m-a satisfăcut multă vreme. Mulțumirea și impresiile mi s-au banalizat. Îmi trebuia altceva.

— Asta-i o pseudoexistență, Riel! îi spusei într-o zi.

— Nu știu ce înseamnă pseudoexistență! răspunse el.

— Mai bine că nu știi! i-am replicat. Așa, măcar tu ești liniștit. Mult mai întîrzie salvatorii!

După catastrofă urmărisem calendarul automat. Dar acum nu mă interesa cum trece timpul. Îmi lipsea ceva de importanță vitală și încă nu știam ce. Într-o bună zi, Riel a venit cu un luminofor.

— Bună dimineața, Dan! Ia uite aici!

— Ei, ce e? Un luminofor obișnuit.

— Da, dar nu înțeleg de ce adineauri, cînd îl învăluiau aburii din baie, lumina lui a devenit colorată.

— A, acela este un curcubeu, Riel. Pe Pămînt, curcubeul apare după ploaie, cînd iese soarele.

— Ce este aceea ploaie?

— Apă care se formează sus în aer și cade înapoi sub formă de picături. Atunci plouă.

— Dar aici, la noi, nu plouă.

— Fiindcă nu există atmosferă.

— Ce-i atmosfera?

— Ei, cu tine nu mai termin niciodată! Mai bine lasă luminoforul și pune masa! Discutăm pe urmă.

— Bine. La revedere, Dan! Te chem cînd termin.

Am rămas pe gînduri. Ce ar fi să-ncerc ceva? Știam că în depozitul de alimente sînt mai multe soiuri de semințe. Aer aveam din belșug, ploaie puteam crea cu ușurință, iar luminoforul lui Riel ar fi înlocuit soarele. Așa s-a născut sera, care la începuturile ei număra doar cîteva spice de grîu, niște maci și panselele galbene. Mai tîrziu am dat peste semințe de acante albe și roșii și de arbuști.

Mă învîrteam zilnic în jurul grădiniței, admirînd-o. Prin minte mi se perindau parcurile însoritului Pămînt. Ce puțin

îmi trebuia ca să fiu fericit! N-o să mă credeți, dar floricelele acelea au avut asupra mea o influență neașteptată. Nu mă mai puteam apropia de ele neîngrijit, cu barba stufoasă. Am început să mă rad, să-mi curăț hainele, în timp ce Riel era tot mai contrariat: de ce lui nu-i crește păr și de ce nu-i dau niște pantaloni să-i îmbrace.

Am fabricat un mare ventilator și l-am așezat în capătul aleii. Astfel am avut vînt. Adierea proaspătă răcorea petalele încălzite, legăna tulpinițele și umplea toată cupola de miresme. O dată pe zi, din bazinul special era pulverizată ploaia. Lucrul la amenajarea grădinii a adus un suflu nou în existența mea posomorîtă. M-am apropiat de literatură. Cărțile mă pasionaseră în adolescență, dar apoi le-am considerat doar un mijloc de destindere. Acum aveam revelația cititului. M-am bucurat, am triumfat și am suferit cu toți eroii. Însă Riel a devenit un serios obstacol în calea lecturii mele. Mereu venea să mă întrebe cine știe ce, cu o curiozitate progresivă. M-am răzbunat pe el, „ucigîndu-l" pentru cîteva zile, în care timp i-am perfecționat sistemul de activitate, i-am introdus în creier alfabetul și l-am avansat la gradul de... lector.

A început să-mi citească cu o sîrguință demnă de invidiat tot felul de cărți: proză, versuri, lucrări științifice. Multe am învățat atunci. Și pentru întîia oară m-au frămîntat și altfel de gînduri. Îmi lipsea un scop precis și mare, dintre acelea care înnobilează existența umană. Îmi pierdusem timpul cu fleacuri, cu fapte mici, egoiste. Dar cînd vor veni salvatorii, vor căuta în jur și se vor întreba: „Aici a trăit un om mulți ani? Cum a trăit? Vedem că n-a făcut nimic".

Ei, și m-am hotărît să las o urmă a existenței mele aici. Nu puteam începe construcția aparatului, însă puteam adăposti materialele, pentru a le conserva pînă la sosirea următoarei expediții. Fiindcă era cu neputință să nu fie trimisă o expediție care să continue experiența. Am început să programez roboții, și, aducîndu-i din nou la viață, ne-am pus pe lucru. Am strîns și depozitat totul în stive, lîngă fundațiile deja săpate sau pe locul clădirilor existente numai în proiect. Riel mă însoțea pretutindeni, ca o umbră. Și nu mică mi-a fost surpriza cînd am constatat la sfîrșit că a prins gust să rătăcească de colo-colo și să iscodească ce este în jur. Fiindcă începuse să mă lase singur, l-am atras spre muzică.

Împreună am ascultat sute de melodii, opere clasice, care mă făceau tot mai mulțumit. După o audiție, de unde pînă unde nu știu, Riel mă întrebă ce este timpul. Ca să-i explic mai bine, l-am dus la calendar. De cînd nu-l mai consultasem!

Şi iată că mă aştepta o surpriză care m-a făcut să mă reazem ameţit de robot. Trecuse un an de la dispariţia lui Cemis şi a lui Into. Nevenindu-mi să cred, am alergat după o oglindă. Am răscolit adăpostul, dar n-am găsit nici una şi m-am văzut nevoit s-o înlocuiesc cu un alt obiect lucios. Da, trecuse un an. Aş fi fost un model ideal pentru El Greco! Faţa mi se subţiase, lungindu-se parcă. Galben, cu ochii îngropaţi în orbite, revedeam chipul unui străin.

Cîteva zile am fost ca bolnav. Cibernosticul mi-a dat o fişă aproape albă — stare psihică: depresivă; cauze: suprasolicitarea nervoasă; tratament: hrană substanţială, somn lung, gimnastică, încetarea oricărei activităţi. Ultimul punct m-a făcut să rîd şi m-a înfuriat totodată. Riel a stat mereu lîngă mine, îngrijindu-mă, citindu-mi. Aşa pînă în a treia zi dimineaţa, cînd a dispărut. Plecase, desigur, într-una din plimbările lui la suprafaţă. Nu-l mai puteam opri din goana după informaţii.

L-am aşteptat, l-am aşteptat... Nu s-a întors. Căutările mele au rămas zadarnice. Probabil depăşise zona penumbrei şi ieşise în emisfera luminată, unde temperatura este aşa de mare încît a topit o parte din roci. Neavînd „instinct de conservare" şi avid de cunoştinţe cum era, automatul s-a dus singur la pieire. Iar eu pierdusem încă un prieten. Bietul Riel! Mă obişnuisem cu dînsul, îmi fusese drag. Lipsa i-am resimţit-o din plin. Dar pentru prima oară am încercat să lupt cu tristeţea, ce-mi da iar tîrcoale. Şi am învins în acest război cu mine însumi. Datorită altei forţe, care m-a sprijinit.

Iertaţi-mă! Vă plictisesc cu necazurile vieţii mele singuratice. Vorbesc, vorbesc şi uit că voi nu îndrăzniţi să mă întrerupeţi. Puţin a mai rămas însă de spus din această perioadă a existenţei mele pe planetoid. Sper că-mi veţi îngădui să continui, căci, ştiu bine, viaţa nici unui om nu e indiferentă pentru semenii lui, de oriunde ar fi aceştia.

Am rostit un cuvînt: sper. *Despre el aş ţine să vă spun mai multe, deoarece speranţa n-am înţeles-o profund decît atunci şi acolo. Anticii credeau că a fost zămislită în cutia Pandorei. De fapt s-a născut din aşteptarea izbînzilor şi din încrederea în forţele omului. Speram într-o salvare grabnică, într-o viaţă mereu fericită. Dar ceea ce m-a făcut să dobor tristeţea nu a fost numai nădejdea, ci şi altceva. Munca. Acum nu mai puteam trăi ca înainte; amenajarea grădinii şi conservarea materialelor îmi deschiseseră ochii. Acel „ceva" cotidian, necesitatea vitală pe care n-o ghicisem era munca. Vă amintesc adevăruri elementare, dar o fac spre deplina voastră*

înțelegere. Nu sînt lucruri ieșite din comun. Numai că eu am fost în stare să le ignor. Merită să vi le povestesc, ca să vedeți cît eram de slab și cît m-am putut pierde cu firea. Și înainte mă agitasem, colindasem tot șantierul, dar practic nu făceam nimic, căci activitatea, munca, presupune creație.

Riel dispărut, mi-am gîndit să construiesc în mod special doi roboți, care în primul rînd să nu mă lase singur. Trebuia să fie cele mai bune automate din cariera mea de cibernetician, fiindcă doream să le dau ceva din caracteristicile ultimilor mei prieteni, Cemis și Into. N-are rost să vă mai argumentez că o mașină nu va putea ajunge niciodată la perfecțiunea omului. Lucrul acesta-l știți și voi. Deci roboții nu aveau să fie un „alter ego" al prietenilor mei, ci să le suplinească într-o oarecare măsură absența. Asta se reducea la împrumutarea glasului lor, a gesticulației, a trăsăturilor de caracter dominante (cearta permanentă, interesul pentru aparat), și în plus voiam să-i înzestrez cu un sistem complex de autoperfecționare.

Lucrul a durat mult. Creierii cibernetici au înregistrat sute de mii de informații tehnice, au memorat toate schemele marelui aparat. Pentru a le da o idee despre personalitățile lui Cemis și Into, am folosit un procedeu relativ nou în tehnica fabricării de automate, și anume : impulsurile biocurenților din propriul meu creier. Mai mult de o săptămînă am stat sub casca specială, din care porneau zeci de fire spre centralele roboților. Și mi-am amintit cît mai în amănunt toate întîmplările prin care trecusem cu Into și Cemis, discuțiile noastre, reacțiile lor în diferite împrejurări, într-un cuvînt totul, pînă în ziua catastrofei. În felul acesta, cei doi puteau „reînvia" în mașini, cel puțin în măsura posibilităților.

Și iată că munca a luat sfîrșit. Amînînd punerea în funcțiune a roboților pentru a doua zi, am dormit, ca niciodată, o întreagă după-amiază. Seara aveam în program muzică. Am ascultat de cîteva ori „Apassionata", o sonată a celui mai mare compozitor vechi al nostru, Beethoven. Îndelungata frămîntare și luptă a motivelor și a temelor melodice erau parcă episoade ale vieții mele în singurătate : destinul, revolta împotriva lui, din nou destinul și apoi speranța, răbufnind ca o avalanșă, grea, biruitoare, de neînvins. Destinul ? Aici, pe „Aurel Vlaicu", eu eram destinul și nădejdea, și forța vie. Eu, singuraticul, care pășeam tăcut prin adăpost, în urechi cu dramaticele acorduri ale titanului. Măreția muzicii lui mi-a dat aripi ; înainte de a mă culca m-am simțit mîndru, puternic ca un învingător ; și stăpînit de o stranie descoperire : nu fu-

sesem singur niciodată. Oamenii se aflaseră aici lîngă mine și, de peste secole și ani-lumină, mă ajutau să nu uit că sînt ca și ei: om.

A doua zi de dimineață am avut o cu totul neașteptată surpriză de la Cemis și Into — vorbesc de roboți. Mai întîi nu i-a uimit nimic din jur, ci s-au purtat foarte firesc, ca și cum trăiseră toată viața în adăpost. Into începu să se miște brusc. Făcu ocolul încăperii, rotindu-și capul în toate părțile, parcă să se dezmorțească, exact ca celălalt Into, omul. Iar Cemis, de cum intră în funcțiune, mă privi în ochi și strigă cu vocea lui de bas:

— Evrika, Dan! Ieri am terminat calculele pentru construcția antenei. Hai, ia-ți roboții și treci la treabă!

Vă puteți închipui ce uluit am fost. Și totodată m-a înecat o bucurie fără margini: prietenii mei reveneau lîngă mine cu proiectele lor grandioase. Dar ce să-i răspund lui Cemis?

— Păi nu mai lucrăm de mult la nimic.

— Deci n-ai terminat nici centrul de transmutații atomice?! Ascultă, Dan, noi lipsim de la data de 5 aprilie anul trecut. Iar acum este 5 octombrie. Ce ai făcut în exact un an și jumătate?

La 5 aprilie avusese loc catastrofa. Roboții nu știau că „modelele" lor muriseră, nici nu știau de aceste „modele". Își închipuiau, pur și simplu, că ei au lipsit.

— Fuga pe teren! zise Cemis. Trebuie să aflăm cu precizie stadiul lucrărilor. Dan, ne însoțești.

M-am supus îndemnului, ca unui joc. Și iată-mă obligat să-i însoțesc pe roboți, să le dau explicații, să le suport ocările. O făceam cu supunere, fiindcă un minunat gînd încolțise în conștiința mea.

— Îți mai amintești unde hotărîsem să ridicăm antena? mă interoga Into.

— Nu! am răspuns.

— Poftim de-l vezi, Cemis! Și-n planurile mele apare așa clar! Ei, să-ți spun tot eu, amice! Acolo, în marginea de nord a centralei energetice. Trebuia să programezi roboții. Ce-ai făcut?

— Nimic...

— Extraordinar! bubui Cemis. Omul ăsta ne-a încurcat toate socotelile. Hai, Into! Nu mai putem sta cu mîinile în sîn.

V-am spus, la început, privisem toate astea ca pe o glumă. Dar au trecut două zile și gîndul acela cîștiga teren. La urma

urmei ce-ar fi să încep construcția aparatului? Venisem pe planetoid pentru a realiza o experiență fără precedent. E adevărat, rămăsesem singurul supraviețuitor al galactonavei. Dar zborul se efectuase, ajunsesem pe „Aurel Vlaicu", pînă aici totul reușise. Moartea celorlalți se datora exclusiv unor accidente. În principiu deci nu se strecurase nici o eroare după calculele noastre. Atunci de ce am dezarmat? Două obiecții se ridicau în calea înfăptuirii noului plan. Întîi că nu cunoșteam toate detaliile aparatului; însă o documentare serioasă și îndelungată m-ar fi pus în posesia tuturor datelor. Apoi îmi lipseau deocamdată mijloacele necesare realizării construcțiilor, mai ales oamenii. Dar nu eram eu un excelent făuritor de roboți? Roboții, cel puțin în domenii strict delimitate, puteau înlocui oamenii. Așa s-a procedat de cînd lumea la automatizarea producției.

Timpul însă era o problemă de primă importanță. Și asta deoarece el se fragmenta în perioadele de acalmie dintre exploziile care se succedau pe „Aurel Vlaicu". Aceste explozii constituiau o amenințare permanentă și mi-ar fi putut distruge construcția. Totuși, probabilitățile unei asemenea catastrofe erau destul de reduse, deoarece erupțiile avuseseră loc pînă acum într-o regiune limitată și nimic nu da de bănuit că se vor extinde. Așa că, în ciuda primejdiei neîntrerupte, puteam începe realizarea proiectului. Desigur, nici o piedică de netrecut. Și apoi, muncind, voi găsi scopul mare al existenței mele aici, voi crea, și vremea va trece pe neobservate. Ba chiar o să mi se pară că salvatorii au venit foarte repede.

— Bravo, Cemis! Bravo, Into! le-am strigat roboților. Voi sînteți materializarea unui gînd care, după cîte observ, mă frămînta de mult în subconștient. Pesemne că atunci cînd vă îmbogățeam memoria cu ajutorul biocurenților gîndul acesta s-a strecurat prin relee și voi l-ați și reținut. Vorbind cu voi, am vorbit de fapt cu mine însumi. Uite, bucurați-vă, m-am limpezit de teamă și neîncredere și mă supun vouă, gînduri salvatoare!

3. Cele o mie de lumi

De la un timp, toate zilele îmi treceau egal, ca momente ale unei singure zile uriașe, neîntrerupte, cum era pe partea veșnic luminată a planetoidului. Noaptea nu însemna întuneric, ci somn, iar somnul îmi era programat, la fel ca mesele și distracția. Asta pînă într-o dimineață în care m-am trezit cu senzația că se întîmplă ceva ieșit din comun. Primul meu gînd

a fost că sosește o astronavă de salvare. M-am stăpînit din răsputeri să nu părăsesc adăpostul fără a fi executat conștiincios cîteva exerciții de gimnastică. Îmi erau absolut necesare pentru îndeplinirea activităților de peste zi. Apoi am dejunat cît mai liniștit cu putință, ceea ce am reușit, fiindcă Into, în ciuda spiritului său de observație, nu mi-a remarcat nerăbdarea.

În sfîrșit, lăsîndu-mi roboții acasă, am ieșit. Îmi tremurau picioarele și pășeam încet, ca după o boală. Nu mai țin minte cum am trecut prin toate coridoarele și trapele. M-am pomenit deodată afară, privind în jur cu un amestec de curiozitate și teamă. Încotro să caut racheta? Mă zăpăcisem. Stăteam la hotarul dintre lumină și întuneric și nu știam de unde să încep. Exista pe undeva vreo schimbare? Aș fi fost capabil s-o observ, căci în lungul șir de ani de cînd eram aici învățasem toate colțișoarele planetoidului. Pe partea luminată, atît cît vedeam eu, nu se schimbase nimic. „Soarele" dogorea constant la zenit, răsfrînt în bălțile multicolore de rocă topită. Și abia atunci, parcă trimisă din afară în creierul meu, mi-a venit ideea. logică de altfel, că o rachetă n-ar putea coborî decît pe terenul solid de pe cealaltă emisferă, întunecată, a planetoidului.

Nu sînt sigur că înțelegeți bine toată această povestire a mea, mai ales venind de pe o altă planetă decît Pămîntul. Multe dintre faptele și gîndurile mele vă vor părea de neînțeles, și nici nu am posibilitatea să vi le fac mai explicite. Automatele de tradus pe care le folosiți, oricît ar fi de perfecte, transformă în mod fatal o parte din frazele mele în pasaje obscure, căci sîntem pe trepte de civilizație diferite, deci limbile noastre diferă ca expresivitate. Se mai adaugă faptul că ne referim la universuri de viață deosebite, și, în afară de asta, chiar eu, privind din perspectiva timpului, nu-mi pot explica unele dintre stările și acțiunile pe care vi le înfățișez. Vă spun toate acestea ca să luați din povestire numai ceea ce este esențial și comun tuturor ființelor raționale ale universului, adică ceea ce înțelegeți și voi foarte bine, lăsînd amănuntele pentru semenii mei de pe Pămînt, dacă vreodată cuvintele mele vor ajunge și la auzul lor.

Așadar, am pornit spre emisfera întunecată a lui „Aurel Vlaicu". La început încet, apoi am luat-o la fugă. Am obosit fulgerător. Genunchii îmi slăbiseră și mă dureau, au început să mă doară toți mușchii, pînă și brațele mișcate în ritmul alergării. Aveam mai multe vehicule, destul de rudimentare, dar care îmi ajutau în timpul deplasărilor pe șantier. Pînă să

ajung la adăpostul celui mai apropiat, în conştiinţa mea a pătruns o nouă certitudine: bătrîneţea. Aşa era, îmbătrînisem. Oare cîţi ani aveam? De cîţi ani dura construcţia acestei colosal de mari şi complicate instalaţii? Le pierdusem de mult socoteala.

Da, am avut multe revelaţii în ziua aceea! Abia respirînd, m-am suit în vehicul şi am pornit către marea antenă a instalaţiei, de unde speram să descopăr mai lesne presupusa astronavă a salvatorilor. Înaintam destul de încet, astfel că am avut timp să-mi limpezesc gîndurile. Eram preocupat să calculez de cînd mă aflu pe planetoid, de aceea, probabil, nu am remarcat că pe tot şantierul domnea o beznă desăvîrşită. De obicei drumurile de acces şi construcţiile importante erau împînzite de proiectoare pentru folosul meu exclusiv, căci roboţii se conduceau după semnale radio. Acum reflectoarele nu mai funcţionau şi mi-am condus vehiculul la lumina farurilor lui.

V-am mai spus, am făcut unele lucruri inexplicabile şi pentru mine. În drum am dat peste cîteva grupuri de roboţi nemişcaţi, care se opriseră din lucru, dar nici ei, nici bezna de pe şantier nu mi-au ajuns la înţelegere decît mai tîrziu, cînd mă aflam pe platforma antenei, la peste zece kilometri înălţime. Atunci abia, văzînd planetoidul întreg cufundat în noapte, am avut a doua mare revelaţie: construcţia marii şi complicatei instalaţii luase sfîrşit.

Nu, nu venise nici o astronavă după mine. Pur şi simplu, pe „Aurel Vlaicu" era din nou tăcere. Vibraţia imperceptibilă a solului excavat, lovit şi mutat din loc încetase, şi în adăpostul meu era din nou linişte. Liniştea aceea densă, parcă solidă, care mă îngrozise în primele luni de singurătate şi care-mi rămăsese încă vie în fundul conştiinţei. De aceea, roboţii se transformaseră iarăşi din forţe inteligente în mormane metalice inerte, de aceea întrerupseseră circuitele de alimentare a tuturor agregatelor de pe şantier, inclusiv a proiectoarelor. Vă veţi întreba cum n-am ştiut data exactă a terminării construcţiei, dar puneţi-vă în locul meu şi veţi recunoaşte că mi-a fost imposibil. Eram singurul proiectant şi executor a sute de clădiri şi de aparate, trebuia să trec zilnic prin sute de locuri, să verific de zeci de ori lucrul unei armate de roboţi, să verific prin sondaje şi dacă datele culese de Cemis şi Into sînt riguros exacte. Şi, nu uitaţi, eram singur. Îmi dădeam seama de progresul muncii doar la întocmirea noilor programe pentru automate. Atunci haşuram pe marele plan alcătuit de prietenii mei, Into şi Cemis, elementele construite.

Stăteam rezemat de balustrada platformei și în noaptea de dedesubt îmi simțeam zecile de ani ai vieții concretizați în metal, în plastic, în piatră, în obiecte dure sau transparente, lichide sau colorate, dintre care unele numai bănuite, niciodată văzute. Era ca o forță în stare încă latentă, însă uriașă, covîrșitoare. În instalația aceasta, întinsă pe zeci de kilometri pătrați, uimitoare prin puterea și ingeniozitatea ei, nu era însă doar viața mea sau a lui Into, a lui Cemis, sau a tuturor celor de pe galactonava „Alcor", ci miliarde de alte vieți, ale strămoșilor noștri, și milenii întregi de gîndire, de experiență și activitate creatoare. Credeți-mă, ce vă spun acum nu sînt cuvinte mari — la noi, pe Pămînt se mai folosesc uneori asemenea cuvinte căutate pentru a se trezi o reacție puternică la ascultători. Eu încerc să vă redau tot ce simțeam rezemat de balustrada aceea. În acest timp îmi treceau mereu prin minte serii de cifre și amintirile unor întîmplări, fiindcă undeva, în subconștient, mai încercam să aflu de cîți ani am debarcat pe „Aurel Vlaicu".

Curios însă că nu am încercat nici un fel de emoție. Aveam conștiința muncii împlinite și o mare satisfacție, dar emoție de loc. Am privit cerul încețoșat în toate direcțiile de norii lăptoși ai Galaxiei și parcă din noaptea cînd hotărîsem să încep construcția și pînă acum nu trecuse decît o clipă.

*

Stau lîngă cei doi roboți ai mei și-mi deapăn amintirile parcă aș povesti cadre de film văzute în acest moment, ca și cum nu eu aș fi eroul acestor întîmplări, ci un altul. Unele secvențe îmi par nefirești ; aș crede că le-am descoperit și la alți oameni, din alte lumi, cu o altă structură. De pildă, în vîrful antenei am continuat să-mi calculez vîrsta. Era o copilărie. Ar fi fost de ajuns să privesc calendarul automat din adăpost ca să aflu rezultatul exact, în ani pămîntești. Dar, nu, eu mă încăpățînam să socotesc singur. Am ajuns astfel la o nouă descoperire. Parcă am mai spus că ziua aceea a fost bogată în revelații. Mai întîi mi-am dat seama, în sfîrșit, că mi-e imposibil să fac un calcul cît de cît exact. Timpul trecuse fără să-l simt. În orice caz, erau ani mulți de cînd începusem construcția — douăzeci și cinci sau treizeci. Apoi am comparat imprecizia mea cu groaza din primele zile de singurătate, cînd măsuram fiecare oră și o simțeam că abia se tîrăște, parcă aici, în centrul Galaxiei, ar fi existat și pentru mine un alt sistem de referințe, cu noi unități de măsură, total diferite de cele terestre. Și, în sfîrșit, am știut iarăși că

ce mă făcuse să supraviețuiesc singurătății, să uit de timp, să nu observ că am îmbătrînit era munca.

Nu știu cît am stat pe platforma aceea. Îmi împărțeam timpul în ore, în zile și nopți, dar pe „Aurel Vlaicu" era numai noapte ori numai zi, încremenite și ele ca și tot ce mă înconjura. M-au trezit din gînduri Cemis și Into, care mă căutaseră peste tot, îngrijorați că stau atîta vreme singur.

— Uite-l! strigă Into de departe, înainte să fi coborît lîngă mine. Ce tot faci aici, Dan? Glasul cald, care-mi aminti de prietenii morți, m-a făcut să tresar. Simțeam nevoia unei prezențe căreia să-mi destăinui frămîntările.

— V-ați plictisit acasă? i-am întrebat.

— Nu ne-am plictisit, dar prietenul meu, neserios cum e, îmi tot da zor să plecăm după tine! mă lămuri Cemis. Vrei să spui că nu-i așa? se adresă arțăgos lui Into.

Au început să se angajeze într-o discuție „aprinsă", după cum, de altfel, îi programasem eu însumi. „Cearta" lor m-a readus la realitate.

— Haide, le-am spus, lăsați sfada, azi s-a întîmplat ceva neobișnuit. Puteți ghici? Adică, nu, vă informez tot eu, că iar vă încăierați. Azi a luat sfîrșit construcția instalației noastre.

— Vrei să spui a „instalației mele"! sări Into ca ars. Dan, tu știi bine că eu, Into, am avut ideea acestui aparat. Nu pricep ce amestec aveți voi aici. Să fim înțeleși!

Într-adevăr, din propria mea vină, uneori era imposibil să port o discuție cu roboții.

— Să mergem, mă îndemnă Cemis, e timpul să mănînci! S-a făcut ora 11.

— Azi n-am să mănînc! m-am împotrivit. Trebuie să fac un control general al instalației. Și-apoi îmi e dor de acasă.

— Vrei să fii acasă? preciză Cemis. Dar asta te rugăm și noi. Te-așteaptă prînzul.

— Nu aici, acasă, dincolo, pe Pămînt...

— Iar pe Pămînt? interveni Into. Dan, ce e Pămîntul ăsta? Cum e și unde? Arată-ne încotro să-l căutăm?

M-au iritat aceste întrebări, altminteri îndreptățite. M-au făcut să simt uriașa distanță așternută între mine și mult visatul „acasă". Unde era Soarele în noianul de aștri multicolori? Ca o floare cu rădăcinile rupte, zadarnic încercasem să încolțesc din nou în pămînt străin. Nu, acum știam că, orice făcusem în cursul deceniilor de singurătate, gîndul meu trăia alături de oameni, pe planeta mea depărtată. Crezusem că ridic marele aparat pentru mine, însă de fapt îl ridicasem pen-

tru ei. Deocamdată nu voiam decît să văd Pămîntul, nimic altceva. Dorința aceasta o purtasem în mine o jumătate din viață, dar deodată ea devenise realitate. Puteam să-mi văd Pămîntul!

O înfrigurare puternică îmi furnică degetele.

— Am să vi-l arăt. Mîine chiar. Veniți cu mine să cercetăm instalația! le-am poruncit roboților.

— Și masa? mai încercă Into să mă convingă.

— Azi, fără masă. Voi aveți energie destulă în acumulatori. Iar eu n-am nevoie. Aduceți vehiculul!

— Vezi, Cemis, șopti Into, și mai pretinde că el ne-a creat pe noi. Vezi cum ne înșală? El e ciudat, altfel decît noi, rareori îl putem înțelege. Și în orice caz am impresia că-i sîntem superiori. Spune, tu în locul lui ai fi renunțat la mîncare?

Verificarea construcțiilor mi-a luat mai mult de o zi, în mare parte și din cauza întunericului. Proiectoarele șantierului erau insuficiente. Atunci mi-a venit ideea să montez în vîrful antenei un uriaș cosmofar, care să lumineze toată emisfera umbrită a lui „Aurel Vlaicu". Cînd, în sfîrșit, am terminat inspecția, de la convorbirea mea cu roboții trecuseră peste 50 de ore. Urma să pun aparatul în funcțiune.

A sosit momentul să vă dau mai multe relații despre acest aparat, pe care-l pomenesc la tot pasul, mai ales că, dacă nu mă înșel, v-am vorbit foarte vag despre dînsul. Da! Cemis, care înregistrează tot ce vă povestesc mă aprobă: v-am vorbit foarte vag. Oricum, detalii tehnice nu vă dau, fiindcă le puteți afla singuri la cercetarea instalației. Să vă explic numai scopul său.

Mai întîi trebuie să știți că mi-a fost necesară o cantitate imensă de energie, pe care am obținut-o, după cum v-am spus, din gazul stelar ionizat. O uriașă mașină de pe planetoid transformă energia electrică în energie gravitațională, sub forma unei raze ascuțite. Această rază poate ajunge cu viteze mult superioare vitezei luminii, într-un timp fantastic de scurt, la cele mai îndepărtate lumi din Galaxie. După emiterea razei, un receptor prinde imaginea formată de ea. În funcție de obiectele întîlnite, unda gravitațională își schimbă frecvența, ceea ce determină aspectul imaginii vizuale. În felul acesta, aparatul îmi servește la detectarea corpurilor cerești pe care există viață și, totodată, este capabil să-mi redea imaginile acestei vieți.

Înainte de a încerca să-l pornesc am privit calendarul automat din adăpost. De cînd începusem construcția nu se

scurseseră treizeci de ani, cum credeam eu, ci aproape de două ori pe atît. Deci atinsesem respectabila vîrstă de peste 90 de ani și-mi mai rămînea de trăit vreun deceniu după durata medie a vieții pe Pămînt. Constatarea a reușit să mă sperie și, din pricina spaimei, am ajuns să mă îndoiesc și de rezultatele îndelungatei mele munci. Am ezitat să ating declanșatorul. Totul fusese pregătit: energia clocotea în transformatori, antena concavă se rotea la zece kilometri deasupra solului înghețat, generatorii vuiau în plină funcțiune. Un singur gest mai era necesar. N-am reușit să-l fac. Eșecul ar fi fost zdrobitor. Roboții m-au suit cu forța în pat și mi-au dat somnifere, dar n-am închis ochii o clipă.

Gîndul meu a fost toată noaptea la cei de acasă. Parcă aș fi vrut să previn eventuala nereușită a construcției, să-mi iau revanșa măcar cu imaginația pentru cazul că nu-mi voi mai revedea Pămîntul. Un bătrîn singur pe un planetoid, unde în toată viața n-a reușit să se acomodeze, își recapitula existența. Se spune că oricare om face la fel în pragul morții, dar pe mine mă aștepta o alternativă mai chinuitoare: victoria sau înfrîngerea, împlinirea sau nereușita unei vieți. În clipele acelea m-am simțit mai singur ca oricînd. Ați văzut, desigur, la voi pe planetă sau în cursul expedițiilor cosmice cascade, căderi de apă de la mari înălțimi, aceste grandioase simfonii sonore și vizuale, în care fiecare strop, oricît de mic, al fluviului pulverizat își are rostul lui, bine stabilit în măreția ansamblului. Vuietul colosal care dă impresia de masivitate și forță, curcubeele împletite ca niște ghirlande multicolore sînt opera picăturilor, care toate odată alcătuiesc ceva invincibil. Dar luați fiece picătură în parte, faceți-o să cadă în exact aceleași condiții, dar separat de celelalte, și veți vedea că nu valorează nimic, că prăvălirea ei în prăpastia amețitoare va trece neobservată. Care e contribuția mea personală la ridicarea aparatului? Eu doar l-am construit. L-au conceput și fabricat ceilalți. Știu că am efectuat o muncă titanică. În condiții normale, ea m-ar fi depășit. Cu siguranță că acest efort supraomenesc e rezultatul condițiilor neobișnuite în care am fost nevoit să-mi duc existența. Și, în același timp, acest efort îmi era necesar. Ca și stropul de apă, luat singur, eu nu însemn nimic. Ceilalți mi-au dat și perseverența, și speranța, și forța.

Toate acestea mi-au trecut prin minte laolaltă cu permanenta conștiință că aparatul mă așteaptă. Am fost atît de tare încît nu m-am repezit să-l pornesc decît la venirea „dimineții"

La ora șapte, Cemis și Into au intrat să mă trezească. Urmă un fel de ceremonial la care, ca și altădată, m-am supus cu plăcere. O conversație de zece minute avea menirea să alunge definitiv somnul. După care, roboții s-au retras, lăsîndu-mă să intru în baie. Am rămas îndelung sub duș, ca să-mi limpezesc gîndurile și să mă spăl de oboseală. N-am mai avut răbdarea să iau gustarea de dimineață. Am alergat la cupola de pe platforma antenei. Roboții așteptau în spatele meu. În momentul acela am fost sigur de reușită. Înainte nu eram. Probabil din pricina spaimei. Am verificat îndelung și minuțios indicatoarele. Pe ecrane auxiliare am urmărit comportamentul mașinilor, cele două antene secundare, gigantica antenă de dirijare, pe care mă aflam, și deodată mîinile mi se încleștară sigure pe maneta din centrul panoului și o împinseră pînă la refuz. Fluxul de gravitoni se năpusti, viscolind bezna ostilă a spațiului cosmic. Ca să ajungă pînă la Pămînt nu le trebui decît o fracțiune de clipă. Totul fusese calculat din seara precedentă și știam precis că Pămîntul va fi încadrat de undele aparatului. Mi-am ațintit ochii la ecranul mare cît peretele curb al cupolei. În cincisprezece secunde, pe ecran s-a conturat planeta mea natală.

Mi s-a oprit respirația. Imaginea Pămîntului s-a mărit de la zece centimetri la zece metri, apoi marginile planetei s-au mistuit peste perimetrul ecranului. Nu știam ce să privesc mai întîi. Ochii mi se acoperiseră de ceva tulbure, care m-a umplut de groază.

Dar nu. Nu începusem să orbesc. Erau lacrimi. Aici nu mai e necesar să vă dau nici o explicație. Fără îndoială, înțelegeți totul: indiferent de unde veniți, care lume v-a născut, ce fel de stea vă încălzește ogoarele, lucrul acesta îl înțelegeți de minune.

Am lăsat să-mi picure lacrimile, să-mi brăzdeze obrajii. După trecerea lor, ca după o ploaie, ochii mi-au devenit limpezi și, dacă-i pot numi astfel, liniștiți. Pămîntul se rotea pe ecran, cu lumina căzîndu-i, așa cum îl vedeam eu, din dreapta. Noaptea se retrăgea încet. Mi-am apropiat emisfera nordică pînă ce imaginile s-au conturat în detaliu, ca și cum aș fi plutit într-un elicopter la 500 de metri altitudine. Vedeam munții albi ai Alascăi, taigaua siberiană. Vor urma valurile de grîu legănate de pe uriașele stepe rusești. Apoi, după alte meridiane, se vor apropia de lumină minunatele mele plaiuri romînești. Desigur, totul se petrecea extrem de lent, căci planeta mea se rotește cu cinsprezece grade într-o oră. De aceea, în așteptarea dimineții am avut răgazul să-i comand

lui Cemis dejunul, pe care l-am devorat cu poftă. Mă liniştisem şi foamea se făcuse simţită. Cemis mă contrazice, observînd că nu eram de loc liniştit, ba chiar mai agitat decît în seara precedentă pornirii aparatului. Into e de aceeaşi părere, şi m-au convins.

Peste vreun ceas, deasupra ţinutului în care mă născusem se lumina de ziuă. Am asistat cum se aprind ca nişte facle piscurile Munţilor Carpaţi. Aveam impresia că nu razele soarelui coboară în jos, pe coastele lor, ci ei se ridică din noapte ca dintr-un ocean negru spre lumină. Crestele se ridicau parcă mai repede, trăgînd după ele, ca pe o haină, întîi jnepenii lipiţi de pietre, apoi pădurile de un verde întunecat şi greu al coniferelor. Aici părea să nu se fi schimbat nimic în toţi cei peste 200 de ani scurşi de la plecarea lui „Alcor". Pînă şi pe culmea Ceahlăului mai exista, dominînd văile din jur, marea cupă a radiotelescopului cu care şi eu am cercetat în tinereţe depărtările tainice ale Căii Lactee. Mă plimbam cu aparatul pe drumurile largi, betonate unde umblasem odinioară. Şi, în acele momente, aşa cum prevăzusem, m-a înăbuşit emoţia. Totul a pornit de la o imagine neaşteptată, pe care nici nu visam s-o mai întîlnesc, care chiar în amintirea mea rămăsese confuză, fragmentată în detalii ce nu se mai uneau într-un tot.

Mi-am revăzut casa singuratică, agăţată pe o platformă de piatră deasupra unei prăpastii adînci, casa în care m-am născut şi am copilărit pînă la începerea şcolii. Tata o ridicase aici, fiindcă cerceta pe vremea aceea structura geologică a Munţilor Vrancei, dar, cu toate că studiul ţinuse mai puţin de un an, nici el, nici mama n-au mai plecat în altă parte, atît de mult le-au plăcut împrejurimile. Ţin minte că de pe acoperişul acesta terasat, mărginit cu o balustradă înaltă urmăream zborul vulturilor în prăpastie. Mama, mereu cu frică să nu cad într-o zi, mă asigura că am să zbor şi eu ca vulturii, dar mai tîrziu, cînd voi fi mare şi-mi vor creşte şi mie aripi. Pe cosmodrom, la plecarea lui „Alcor", mi-a amintit de această poveste şi m-a făcut să mă tulbur căci ştiam că va muri înaintea întoarcerii mele, dar ea n-a scos o lacrimă, ca să-mi facă mai uşoară despărţirea. Da, îmi crescuseră aripi ca ale vulturilor şi m-au purtat fare departe, mai departe decît pe oricare vultur şi pe oricare om.

Deasupra casei, pe un postament metalic arcuit în afară, se afla o statuie, un Icar cu aripile întinse, gata parcă să pornească spre cer. Privea în sus cu capul dat pe spate şi avea ochii închişi, dar nu morţi, căci din ei i se răsfrîngea

pe chip marea voluptate a zborului. Iar chipul acesta de bronz răsfrîngea trăsăturile mele, aşa cum le aveam în tinereţe. Casa fusese transformată în muzeu.

Poate nu mă veţi crede, dar statuia aceea nu mi-a părut nepotrivită, adică fără rost, deşi eu trăiam. La noi, pe Pămînt se ridică monumente doar în amintirea celor morţi care în timpul vieţii au adus foloase omenirii. Pentru cei de pe planeta mea, şi eu pierisem, ca şi tovarăşii mei, şi poate tot ce am realizat în cursul vieţii pe „Aurel Vlaicu" lor le va rămîne necunoscut. În schimb, iată că voi aţi găsit planetoidul, astfel că descoperirea minunatului aparat a ajuns în mîinile voastre; asta înseamnă că cel puţin vouă v-am fost cu adevărat folositor.

Îndată ce raza aparatului a coborît pe urma soarelui în cîmpie, schimbările pe care le aşteptasem au apărut una după alta. Adeseori mai recunoşteam locurile doar după aşezarea lor geografică. Multe oraşe împestriţaseră peisajul; lanurile de grîu fuseseră împinse pînă pe coastele lanţului muntos şi peste tot domnea o mişcare neîntreruptă. Am văzut, prima dată după şaizeci de ani, grupuri mari de oameni şi străzi largi, inundate de vehicule, mărginite de şiruri de case. Am văzut cum intră oamenii pe porţile uzinelor, cum ies cu maşinile în cîmp, să-şi culeagă recolta, cum îşi încep pretutindeni munca şi credeţi-mă că scenele acestea, cu care sîntem obişnuiţi dintotdeauna, sînt lucrul cel mai frumos şi mai înălţător al tuturor oamenilor din toată Galaxia.

*

Am descoperit sute de lumi vii, cu uriaşe diferenţe de structură şi dezvoltare. Ele sînt împrăştiate fără nici o regulă în cele mai diverse colţuri ale Galaxiei. M-am convins cu propriile mele simţuri că viaţa poate apărea în cele mai neobişnuite condiţii şi că practic îmbracă o infinitate de forme. Oricare fantezie apriorică referitoare la asta, orice părere preconcepută riscă să fie întrecută sau infirmată. La noi, pe Pămînt, aveam informaţii încă foarte sărace despre diversitatea colosală a corpurilor cereşti. Dozajul elementelor alcătuitoare, prezenţa sau absenţa unor compuşi chimici sînt determinante pentru condiţiile de pe respectiva planetă şi pentru corpurile ei vii, dacă există acolo. Desigur, aparatul genial al lui Cemis şi Into poate furniza mai multe date şi infinit mai uşor decît putem noi culege prin zboruri cosmice în zeci de milenii. Eu m-am folosit de instalaţie doar vreo cinci ani şi am găsit aproape o mie de lumi în care a apărut viaţa, la

cîteva dintre ele, destul de multe, ea culminînd cu ființe raționale.

Extrem de important e însă altceva. Aceasta a constituit o mare descoperire, la care nimeni dintre noi nu s-a gîndit, nici proiectanții aparatului. Acest lucru țineam să vi-l comunic în mod deosebit vouă, celor care l-ați găsit pe „Aurel Vlaicu", și aproape că tot ce v-am povestit e doar o introducere la ceea ce vă voi spune acum. După cum ați auzit — iar materialul strîns de mine va dovedi cu prisosință — lumile sînt extrem de diferite ; în așa măsură că uneori sînt opuse una alteia prin condiții și forme de viață. Dar acolo unde există ființele raționale deosebirile acestea se șterg.

Aș dori să mă înțelegeți foarte exact. Asemănarea ființelor raționale nu ține de aspectul lor fizic. Deși, în linii generale, ele sînt construite după principii identice, cum ar fi simetria bilaterală, organe de simț care să le dea senzația de spațiu, perechi de membre adaptate pentru muncă, totuși au și multe particularități personale, irepetabile, determinate de condițiile lumii lor. Asemănătoare însă pînă la identitate sînt caracteristicile lor umane, adică ceea ce-i diferențiază de celelalte viețuitoare.

Descoperirea de care vă vorbeam este că viața, prin apariția omului, ajunge la o nouă treaptă de dezvoltare ; că omul constituie saltul calitativ al acumulărilor de pînă la el și că acest salt pe care diversele naturi îl fac pe diverse planete duce la unificarea vieții în univers. Voi știți că fiecare dintre noi sîntem deosebiți de planetele și animalele planetei noastre, le sîntem superiori. Dar aceasta nu înseamnă că sîntem deosebiți față de toate ființele întregului Cosmos. Nu. Ne asemănăm celorlalți oameni de pe celelalte corpuri cerești. Prin aceasta noi depășim diferențele dintre lumile noastre, reușind, pe de o parte, să constituim în datele ei fundamentale sinteza lumii din care am provenit și, pe de altă parte, să realizăm o deplină unitate a vieții pe scară galactică. Ne diferențiază elemente anatomice și fiziologice mai puțin importante ; ne unesc munca, viața în societate, evoluția mai întîi biologică și apoi istorică, modul de a gîndi și a simți, setea de cunoaștere, într-un cuvînt, ceea ce noi, pămîntenii, numim general umanul. Unitate în diversitate ; o dată unitate prin esența materială a lumilor noastre, a doua oară prin esența noastră spirituală și afectivă, derivată din prima și unica în ce are ea mai general, așa cum unică e și materia.

Exemplele care m-au condus la această concluzie sînt numeroase. Voi, care aveți mai mult timp decît mine, să stu-

diați materialul pe care eu numai l-am cules. Veți face constatări și mai interesante decît ale mele.

La periferia Căii Lactee, în partea opusă Pămîntului, se află o mică planetă ce se rotește în jurul unei stele albastre. Planeta e lipsită de apă, adică aceasta se găsește doar în compuși, deci în proporție infinit mai mică decît pe Pămînt. O suprafață de uscat se întinde de la un pol la altul, întreruptă într-un singur loc de o mare, redusă ca dimensiuni și care nu conține apă, ci o soluție vîscoasă de minerale în stare fluidă. Locuri unde nu plouă niciodată, unde norii sînt alcătuiți din gaze opace, a căror compoziție n-am reușit s-o determin, unde căldura atinge valori de sute de grade au dat naștere vieții. Pe Pămînt au existat odinioară regiuni cu asemenea condiții, dar acolo viața, cel puțin în forme superioare, era cu neputință. Și asta fiindcă în toate organismele pămîntene elementul alcătuitor cu cea mai mare pondere este apa.

Pe planeta despre care vorbesc, materia vie e alcătuită din cristale; niște cristale cu structură proprie, în care se petrec arderi intense cu ajutorul oxigenului atmosferic. E straniu să vezi plante lipsite de frunze, păduri întregi de uriașe ace cristaline, în care lumina soarelui albastru se reflectă în irizații multicolore. De departe se conturează pe orizont un mare curcubeu ce se arcuiește pînă către zenit, și atunci știi că jos, sub toată întinderea lui, e o pădure. Oare ce sunete aspre sau, dimpotrivă, ce simfonii cîntă vîntul la trecerea printre trunchiuri? Am văzut copacii îndoindu-se pînă la pămînt, ca niște valuri de la mine de-acasă, la fel de străvezii ca și ele și tot atît de impetuoase. Oare nu mă înșelasem și de fapt în aceste coloane străvezii se ascundea apă? Dar nu, totul este acolo mineral, începînd cu florile cele mai delicate și terminînd cu oamenii. Căci pe acel „diamant cosmic" se află oameni. După sistemul de măsuri terestre, ei ating patru metri înălțime și trebuie să cîntărească aproximativ o tonă. Cred că e greu să vă imaginați asemenea dimensiuni, forța mîinilor lor de piatră care sînt în stare să spargă stîncile. Fotografiile luate de mine după ecran sînt concludente. Și totuși, după anumite legi ale echilibrului și proporțiilor, legi care rămîn să fie amănunțit studiate, lumea „Diamantului Cosmic" are relativ puține trăsături proprii numai ei. De aceea, oamenii de piatră se aseamănă celorlalți oameni. Mersul lor e un dans și un zbor, așa mlădiu și atent cum nu mi-am putut imagina. Închipuiți-vă corpurile lor de o tonă unduindu-se de parcă toți ar fi niște

remarcabili balerini și, în același timp, dînd dovadă de o forță covîrșitoare.

Au ajuns la treapta de civilizație a zborurilor în Cosmos. Rachetele lor colindă sistemele astrale învecinate, parcurgînd distanțe uriașe cu ajutorul unui combustibil mai puternic decît cel nuclear. Au foarte mulți sateliți artificiali în care efectuează experiențe și cercetări cu caracter științific. Pe un asemenea satelit, cel mai îndepărtat de planetă, se găsea acum vreo patru ani o tînără pereche. I-am urmărit pe cei doi săptămîni la rînd, cu un ciudat amestec de duioșie și tristețe, cu amintiri ale propriei mele tinereți, acum îndepărtată și ștearsă, ca dintr-o altă lume.

Erau singuri pe satelit și se iubeau... Așa cum am făcut-o și noi, cum iubesc pentru prima oară doi oameni. Ei bine, dragostea lor, mîngîierile lor e tot ce am văzut mai gingaș și mai delicat în toată viața mea și în toată Galaxia unde trăim. Nu i-am filmat ; chiar de la această depărtare și chiar fără știrea lor, am fost un martor inoportun al mîngîierilor acelora și-am dorit să fiu și singurul martor. Semeni ai mei de pe Pămînt, poate numai razele Soarelui trec peste undele mării așa cum degetele de piatră ale lui mîngîiau umerii de piatră ai fetei.

După un timp, fata a plecat. Într-o expediție cosmică a plecat, fără el. Am asistat la despărțire. Ea a rămas lîngă iubit pînă în ultima clipă, iar ceilalți cu o înaltă înțelegere au venit s-o ia de acolo, de pe satelit. Au fost tari amîndoi. S-au despărțit repede, dar nu grăbiți ; dragostea lor a rămas ca o taină, pe care n-au știut-o decît ei și încă un bătrîn aflat departe și care s-a emoționat laolaltă cu dînșii. După aceea a trecut multă vreme. Băiatul lucra pe satelit și o aștepta. El își dorea iubita, însă, deși îi venea din ce în ce mai greu fără dînsa, n-a întrerupt munca nici o clipă și n-a fost nici deprimat, nici nerăbdător s-o revadă. Știa, fără îndoială, să aștepte. M-am gîndit că, avînd exemplul lui în urmă cu vreo 60 de ani, n-aș fi ajuns aproape de pragul demenței și poate nu pierdeam atît timp cu ezitări pînă să încep construcția aparatului.

Dar să nu mă mai pierd în divagații. De la acele întîmplări au trecut vreo patru ani și aproape uitasem de perechea oamenilor de piatră, cînd iarăși am dat peste „Diamantul Cosmic". Fata nu se întorsese, și el tot aștepta. Atunci mi-a venit ideea să caut astronava ei, să-i aflu soarta. Totul îmi era cu putință, și apoi mă cuprinse îngrijorarea pentru fată.

Am dibuit mult după astronavă şi cînd, în cele din urmă, am descoperit-o n-am mai găsit în ea decît un singur supravieţuitor, un bărbat care se întorcea acasă cu vestea înfrîngerii. Nu-mi închipui unde şi cum au pierit ceilalţi. Pe rachetă nu existau nici cadavrele lor.

În ziua aceea şi în celelalte care au urmat am fost parcă bolnav. Cemis şi Into n-au mai reuşit să se înţeleagă cu mine. M-am simţit neputincios din cale-afară, fiindcă n-aveam la îndemînă nici un mijloc prin care să-l anunţ pe băiat că aşteptarea lui e zadarnică. Dar într-o noapte de nesomn, calculînd timpul necesar expediţiei pentru ducere şi întoarcere, căci ştiam lungimea drumului şi viteza rachetei, am constatat că acest timp trecuse de mult şi deci că tînărul ştia tot şi părăsise orice speranţă. Am observat abia atunci că seara, cînd satelitul intra în umbra planetei, el contempla îndelung steaua de unde fata nu se mai întorsese. Dar dimineaţa îşi relua munca lui singuratică, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat, parcă fata nu murise, ci se afla lîngă el, privindu-i mîinile îndemînatice cum aleargă în jurul aparatelor. Şi am avut convingerea că va trăi cu amintirea ei, liniştit şi modest ca şi pînă atunci, fără a mai iubi pe nimeni, însă tot aşa singur şi puternic ca după înduioşătoarele clipe de dragoste. Dragostea fetei rămăsese în el pentru totdeauna.

În altă parte a Galaxiei — toate detaliile se găsesc în notele mele, pe care Into şi Cemis vi le vor înmîna — am descoperit o lume pentru ai cărei oameni „lumina noastră albă" era înlocuită de altă gamă a undelor electromagnetice. Apoi am dat peste planete cu suprafaţa formată dintr-un singur ocean. Chiar şi acolo cred să fi interceptat apariţia unei vieţi gînditoare, căci din adîncuri ieşeau astronave. Aproape de inima Galaxiei noastre am găsit un sistem solar înconjurat de o gigantică plasă de care undele mele au ricoşat. Unele indicii mă fac să cred că acolo ar exista o lume alcătuită din antisubstanţă. E uimitor cum... dar, o clipă, se întîmplă ceva... E o dereglare a conductei principale de energie. Trebuie să mă duc imediat acolo. Into, Cemis, rămîneţi aici! Mă întorc în zece minute.

*

Se auziră aparatele de înregistrare şi foşnetul microbenzii derulate în gol. Apoi Cemis şi Into opriră magnetofoanele şi în cabina astronavei se aşternu tăcerea. Nimeni dintre cei prezenţi nu îndrăzni să înceapă cu întrebările. Atunci, prin

trapa grea își făcu apariția lux, mecanicul navei, care fusese în cercetare pe planetoid.

— Ei, restul povestirii a fost tot așa de interesant ? întrebă el. Eu am răscolit instalația bătrînului Dan în căutarea notelor de care amintește mereu. Dar acolo n-a mai rămas nimic întreg.

Ra își întoarse fața spre hublou. Într-adevăr, greu să mai poți reconstitui aparatul acela miraculos, care îți dă putința să vezi lumile din Galaxie. Totul era un morman de ruine, ca în urma unor explozii formidabile.

— Poate a fost o explozie la mijloc ! lansă ea timid această ipoteză. Să știți că așa e. După moartea lui Dan, energiile scăpate de sub control și acumulate progresiv au putut da naștere unei explozii de asemenea proporții.

— Ascultă, Cemis ! zise și pilotul cel tînăr. Unde e stăpînul vostru, Dan ? A murit ?

Robotul așteptă să i se traducă în limba pămînteană, apoi se gîndi o vreme.

— Folosești și tu cuvîntul acesta, repetat adesea de Dan. Ce înseamnă „a muri" ? Știu că omul rămîne nemișcat și e rece ca noi cînd ni se termină acumulatorii. Dar atunci vine cineva și ne aduce alți acumulatori. Into și cu mine credem că așa vi se întîmplă și vouă.

— Desigur ! întări Into. Dacă la asta vă referiți, aflați că Dan n-a murit. S-a ascuns. Acesta e adevărul, deși nu cunoaștem nici noi motivele. Iată cum s-a întîmplat. De cîteva zile, după ce ne montase fiecăruia cîte un magnetofon sub carcasă, el a început să-și povestească viața. Spunea că probabil va muri înainte de a-l salva cineva.

— Privea mult spre Pămînt și adeseori în ochi îi luceau picături sărate și limpezi pe care el le numea lacrimi ! completă Cemis. Apoi s-a avariat conducta aceea și el a fugit s-o repare. Nu s-a mai întors. Cînd am pornit pe urmele lui, nu i-am găsit decît hainele, arse pe jumătate, și în ele un praf negru care mirosea urît.

— Asta era lîngă tabloul curentului de înaltă tensiune, ai uitat să spui ! interveni iarăși Into. Nu știm de ce cînd s-a ascuns Dan a lăsat hainele acolo. L-am strigat și l-am căutat săptămîni la rînd...

— Nouă săptămîni ! zise Cemis. Apoi am făcut ce ne-a învățat el, ne-am ascuns în adăpostul blindat pe care ni-l construise special, ca să ne ferească de deteriorări, și v-am așteptat. După zece ani, unsprezece luni și cinci zile ni s-au isprăvit acumulatorii și nu mai știm ce s-a întîmplat.

— Voi mai căutați, poate că Dan se arată iar dacă vă vede, fiindcă v-a așteptat toată viața. Spunea că a trăit o mare tragedie în singurătatea lui.

— Nu e adevărat! se împotrivi Ra. El a dus cea mai înălțătoare viață cu putință.

— Tu pricepi, Cemis?

— Nu. Dar tu?

— Ascultați-mă bine! Cînd vă spunea cuvintele acelea, Dan era într-adevăr copleșit de singurătate. Pe urmă însă a uitat-o, întîi fiindcă muncea, după aceea fiindcă s-a bucurat și a suferit alături de toți oamenii din Galaxie. El a trăit într-o mie de lumi deodată. Viața lui și-a atins scopul și el a murit fericit. Pînă și moartea n-a mai însemnat nimic, deoarece eroismul lui a făcut-o neputincioasă...

— Aha! exclamă Cemis, care înțelesese totul în felul său. Dacă el și-a putut înfrînge defecțiunea, înseamnă că avea ca și noi un program de autoperfecționare. Ei, pentru asta îl apreciez nespus de mult. Nu-i așa, Into?

Ra se întoarse cu spatele înciudată, în hohotele de rîs ale celorlalți.

— Dar oare a văzut el cu adevărat toate acele lumi? întrebă pilotul cel tînăr. E drept că aparatul a existat. E drept că el a văzut planeta noastră oceanică. Dar celelalte lumi?

— Poate că multe dintre ele n-au fost decît rodul visărilor sale? Poate că „Diamantul Cosmic" nici nu există? Ce păcat că nu i-am găsit însemnările! zise pilotul bătrîn.

— Și planeta lui, Pămîntul, unde se află? întrebă iar cel tînăr.

— Vezi, replică bătrînul după o vreme, cred că asta are acum mai puțină importanță.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

COLECȚIA Povestiri Științifico-Fantastice

CLUB

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu



Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

•• APRILIE 1964

41 007